

MENSA CRNE GORE

mensa
Crne Gore

PREDSJEDNIŠTVO

Danilo Vorotović

Aleksandar Musić
Slavica Tadić
Tripo Matijević
Aleksandra Lakić
Nataša Sokić
Ilijana Tijanić

Ombudsman

Milica Radulović

Nacionalni SIG koordinator

Nataša Sokić

Uredništvo

Tripo Matijević
Nikola Đurović
Dragana Pantović Nikčević

Psiholog

Jasna Bulajić Stepanović

Kontakt

info@mensa.me
+382 (0)69 080 003

Žiro-račun: 520-14442-11

PIB: 02315009

JUN 2023.

Tekstove za bilten slati na:
bilten@mensa.me

Mensa Crne Gore nema ni jedan zvaničan ideološki, politički, filozofski ili religijski stav.

Sadržaj članaka u biltenu nije stav Mense kao organizacije, već autora članaka.

LOKALNI KOORDINATORI

Bijelo Polje	Amel Pićurica Dušan Veličković
Budva	Lena Marković
Cetinje	Luka Lakićević
Danilovgrad	Srđan Mandić
Herceg Novi	Đuro Velaš
Kolašin	Balša Cvetković
Nikšić	Vladimir Nikčević Nikola Đurović
Pljevlja	Golub Pupović
Plužine	Boban Bogdanović
Podgorica	Selma Bulić
Tivat	Mirela Slovníkar
Ulcinj	Aleksandra Lakić

MENTORI NOVIH ČLANOVA

Bijelo Polje	Amel Pićurica Dušan Veličković
Budva	Slavica Tadić Lena Marković
Cetinje	Luka Lakićević
Danilovgrad	Srđan Mandić
Herceg Novi	Đuro Velaš
Kolašin	Balša Cvetković
Nikšić	Vladimir Nikčević Nikola Đurović
Pljevlja	Golub Pupović
Plužine	Boban Bogdanović
Podgorica	Selma Bulić Marija Savić Marko Lakić
Tivat	Mirela Slovníkar
Ulcinj	Aleksandra Lakić

SADRŽAJ

Testiranje bazične inteligencije	
• <i>Mensa uredništvo</i>	4
Bloody Mensans challenge	
• <i>Slavica Tadić</i>	5
O Mensi na RTV Nikšić	
• <i>Dragana Pantović Nikčević</i>	6
Naša rijeka Zeta	
• <i>Danilo Vorotović</i>	7
Pab kviz Montenegro	
• <i>Nikola Đurović</i>	8
Jun - the Month of	
• <i>Mensa uredništvo</i>	9
Nikšić - urbanistički plan i stvaranje utopije	
• <i>Dragana Pantović Nikčević</i>	10
Njegoš - naš prvi šahista i kako je Valtazar Bogišić ozakonio šah	
• <i>Mitar Đukanović</i>	13
Putopis: Auschwitz Birkenau	
• <i>Dragana Pantović Nikčević</i>	15
#Mensa motivacija	
• <i>Mensa uredništvo</i>	17
U najavi: Rafting na Tari	
• <i>Danilo Vorotović</i>	18
U najavi: EMAG Rotterdam	
• <i>Dragana Pantović Nikčević</i>	19
Spisak članova	
• <i>Mensa uredništvo</i>	20
Kako postati član	
• <i>Predsjedništvo</i>	21
Mensa World Journal (maj 2023).....	23
Mensa World Journal (jun 2023).....	37

TESTIRANJE BAZIČNE INTELIGENCIJE

Predsjedništvo

Testiranje je besplatno za sve kandidate koji su dobrovoljni davaoci krvi, ukoliko su dali krv u prethodnih 6 mjeseci i imaju potvrdu koju izdaje Zavod za transfuziju.

Za ostale zainteresovane, cijena testiranja je 20€, dok za mlađe od 29 godina i starije od 60 godina iznosi 15€.

Uplate se vrše tačnim iznosom u gotovini kod blagajnika neposredno prije testiranja ili na žiro račun br. 520-14442-11 kod Hipotekarne banke, primalac uplate: Mensa Crne Gore, Podgorica. Na uplatnici je neophodno navesti ime i prezime kandidata (ukoliko ne uplaćuje kandidat, ime i prezime kandidata navesti u polju "Svrha uplate"), a polje "Poziv na broj odobrenja" popuniti matičnim brojem (JMB) kandidata.

VAŽNO:

- * Svi kandidati prilikom pristupa testiranju treba da pokažu validan identifikacioni dokument.
- * Kandidati koji se prijavljuju za testiranje moraju biti punoljetni na dan testiranja.
- * Učenici srednjih škola koji na dan testiranja imaju najmanje navršениh 16 godina se takođe mogu prijaviti, ali moraju donijeti ovjerenu saglasnost roditelja.
- * Mensin test možete raditi najviše tri puta u životu, pri čemu od posljednjeg testiranja mora proći više od godinu dana.

U slučaju odustajanja, novac se ne vraća zbog organizacijskih razloga.

Ukoliko imate bilo kakvih pitanja ili nedoumica možete se obratiti na mejl testiranje@mensa.me

Pored ranije realizovanih testiranja u brojnim opštinama, organizovana su i testiranja u Plužinama, Šavniku, Baru, Kolašinu, Herceg Novom i Tivtu, kao i na Univerzitetu Crne Gore.

Bilo nam je zadovoljstvo da vas vidimo u tako velikom broju. **Dobrodošlica za sve nove članove Mense!**

TESTIRANJE INTELIGENCIJE U ŠAVNIKU 28.4.2023.

Skupštinska sala Opštine, sa početkom u 12h.

TESTIRANJE INTELIGENCIJE U PLUŽINAMA 30.4.2023.

Skupštinska sala zgrade Centra za kulturu, Lazara Sočice bb, sa početkom u 11h.

TESTIRANJE INTELIGENCIJE U PODGORICI 05.05.2023.

U skladu sa protokolom o saradnji, Univerzitet Crne Gore i Mensa Crne Gore su organizovali besplatno testiranje za sve aktivne studente UCG, kao i zaposlene na UCG.

U zgradi Rektorata, sa početkom u 11h.

TESTIRANJE INTELIGENCIJE U KOLAŠINU 13.05. 2023.

U saradnji sa opštinom Kolašin, u Centru za kulturu, Trg boraca, sa početkom u 11h.

TESTIRANJE INTELIGENCIJE U BARU 14.05.2023.

U saradnji sa opštinom Bar, u Velikoj skupštinskoj sali Opštine Bar, Bulevar revolucije 1, sa početkom u 11h.

TESTIRANJE INTELIGENCIJE U HERCEG NOVOM I TIVTU 27.05.2023.

U saradnji sa opštinama Herceg-Novi i Tivat. Testiranje u Herceg Novom sa početkom u 11h (Velika sala Opštine), a u Tivtu u 13:30h (SMŠ Mladost).

BLOODY MENSANS CHALLENGE

Piše: Slavica Tadić

Mensa Crne Gore je na poziv organizatora izazova prihvatila **Bloody Mensans Challenge**, za davanje krvi od 1. januara 2023. do 31. oktobra 2023. godine.

Pravila su sljedeća:

1. **Donirajte krv**
2. **Pošaljite dokaz sa datumom donacije**
(Dokaz može biti slika vaše ruke koja drži papir na kojem piše „Bloody Mensans Challenge“)
3. **Napišite pol, krvnu grupu, RH-grupu i količinu date krvi** (U mililitrima, zavisno od vaše težine, može biti 400ml, 500ml po donaciji itd.)

NA KRAJU IZAZOVA, VRŠIĆE SE RANGIRANJE ZA SLJEDEĆE KATEGORIJE:

- TOP 10 zemalja sa najviše donatora krvi
- TOP 10 zemalja sa najviše davanja krvi u litrima
- TOP 10 zemalja sa najviše davanja krvi podijeljeno brojem članova u svakoj zemlji
- TOP 10 zemalja sa najviše davanja krvi u litrima podijeljeno brojem članova u svakoj zemlji

Oni koji ne mogu da daju krv **MOGU POMOĆI PROMOCIJOM.**

Potrebno je dostaviti linkove ili printscreenove promocije koju ste uradili. Vršiće se i rangiranje za TOP promotere.

Ukoliko neko želi biti dio ove humane akcije možete putem viber grupa zatražiti da dobijete link za grupu dobrovoljnih davaoca krvi. Slika koja obilježava ovaj izazov i koju je potrebno držati u rukama, kao dokaz izazova je u nastavku.

#BloodyMensansChallenge #MensansGiveBlood #DonateBlood #SaveLives

O MENSU NA RTV NIKŠIĆ

Piše: Dragana Pantović Nikčević

Članovi Mense, Mitar Đukanović i Dragana Pantović Nikčević gostovali su 26. juna na Jutarnjem programu Radio televizije Nikšić. Tom prilikom bilo je riječi o tome šta je Mensa, koji su njeni ciljevi, o članstvu, testiranjima bazične inteligencije, učešću na internacionalnim događajima koje organizuje Mensa International, o predstojećoj kandidaturi Mense Crne Gore za domaćina EMAGa naredne godine, kao i brojnim aktivnostima Mense.

Na pitanje "Ko su članovi Mense, koliko ih ima u Crnoj Gori i koje su to aktivnosti koje Mensa sprovodi za svoje članove?" Mitar je odgovorio:

"U Crnoj Gori je do sada oko 700 ljudi ispunilo uslov za članstvo u Mensi dok se može smatrati da imamo oko 300 aktivnih članova. (...) Mensa su i druženja, i saradnja, i nova poznanstva i sve one lijepe stvari koje život nosi sa sobom kada imate ljude sličnih interesovanja."

Dodatno, Mitar je detaljnije pojasnio šta su to SIG i SIGHT i dodao da naša Mensa organizuje međunarode aktivnosti

kao što su rafting na Tari, ski vikendi ili kamp druženja. Za svoje članove organizuje i brojne druge aktivnosti, od stručnih usavršavanja i učešća u seminarima, do onih koje podrazumijevaju okupljanja i druženja članova.

O temama internacionalne saradnje i učešću Mense Crne Gore na takvim događajima, govorila je Dragana. Istaknuto je da je Mensa Crne Gore bila domaćin IBDa (International Board of Directors) prošle godine u Budvi, a da će ove godine naši predstavnici na EMAG panelu u Roterdamu pokušati da EMAG 2024 dovedu u Crnu Goru.

Takođe, istaknuta je saradnja sa Univerzitetom Crne Gore, sa brojnim opštinama i institucijama u Crnoj Gori, kao što su Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, TO PG i TO BD, Zavod za transfuziju krvi, IPA, K-sport, Grawe osiguranje i mnogi drugi. Dragana je naglasila da Mensa u Crnoj Gori ima ostvarenu saradnju sa svim opštinama izuzev opština Nikšić i Mojkovac. Nažalost u ovim opštinama do sada nije bilo sluha za dubljom saradnjom koja bi bila korisna kako za Mensu, njene članove tako i za obje opštine.

NAŠA RIJEKA ZETA

Piše: Danilo Vorotović
Predsjednik Mense Crne Gore

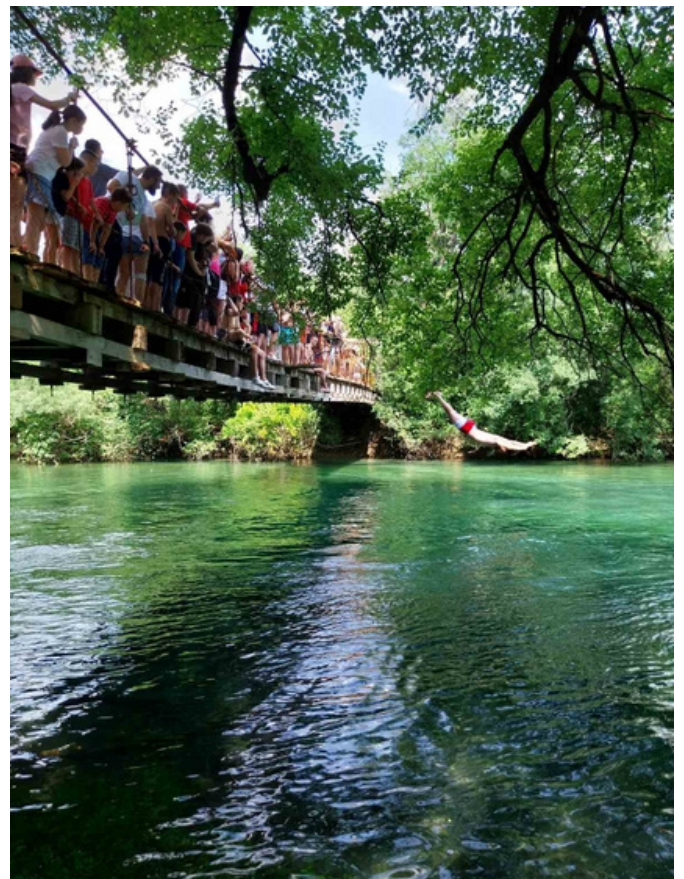
Manifestacija "Naša rijeka Zeta" je održana 17. i 18. juna na Tunjevu. Idealno za odmor i rekreaciju na vodi, ovo mjesto predstavlja pravi dragulj kako opštine Danilovgrad tako i opštine Nikšić. U Tunjevu su nekada radila čak tri mlina, a najstariji datira iz perioda Crnojevića.

Ova manifestacija je prvi put održana prošle godine, a želja organizatora je da ona postane tradicija.

Posjećenost je bila na očekivanom nivou, na malom poluostrvu rijeke Zete skupio se impozantan broj posetilaca i izlagača. Svi posjetioci su prvog dana mogli da uživaju u bazaru domaće hrane i vina, bogatom kulturno umjetničkom programu kao i večernjem bioskopu, dok su drugog dana uglavnom bile organizovane avanturističke igre na vodi (tubing, kajakarenje i skokovi sa mosta) i kulturno zabavni program.

Sve u svemu prirodno okruženje, izvorska voda, atraktivna plaža, a Zeta nadošla od prolječnih kiša i bistra voda da se ogledati može u njoj.

U ovom događaju su svoje mjesto zauzeli i članovi Mense Crne Gore. Lokalna Mensa Danilovgrad je u okviru manifestacije okupila tridesetak članova koji su ponijeli izuzetne utiske sa manifestacije i prelijepog ambijenta. Za članove Mense obezbijeđeno je po 5 besplatnih bonova.

PAB KVIZ MONTENEGRO

Piše: Nikola Đurović

Pab kviz je forma zabave u vidu ekipnog kviza koji se najčešće održava u pabu ili baru, a nastala je još sedamdesetih godina prošlog vijeka u Velikoj Britaniji. U Crnoj Gori se od 2016. godine u Podgorici, a od jeseni 2019. godine i u Nikšiću održavaju pab kvizovi pod nazivom "Pab kviz Montenegro" u organizaciji Zorana Miljanića, člana Mense Crne Gore. U oba grada se jednom nedjeljno (ponedeljkom u Nikšiću a četvrtkom u glavnom gradu) možete družiti sa svojom ekipom i zajedno testirati opšte znanje i logiku.

Svaka ekipa na kvizu bi trebalo da ima od 2 do 5 članova. Kviz se sastoji od 7 različitih igara koje traju po 5 minuta. Na startu svake igre ekipama se dijele testovi, nakon isteka vremena ekipe predaju potpisane testove na pregledanje pa se potom bodovi nose u tabelu. **Igre su sljedeće:**

1. **Riječi** - sastaviti što dužu ispravnu riječ od ponuđenih slova;
2. **Brojevi** - naći tačan ili što bliži broj zadatom broju;
3. **Spojnice** - 2 vrste (blanko i sa ponuđenim odgovorima);

Pobjednička ekipa ovogodišnjeg ciklusa "Snorkijevci": Danilo Vorotović, Nikola Đurović, Mitar Đukanović, Mile Miličić i Goran Eraković (s lijeva na desno)

4. **Leksikon** (na osnovu datog opisa napisati pojam koji počinje zadatim slovom) ILI Tvrdjenja (napisati da li je navedeno tvrdjenje tačno ili netačno);
5. **Igraonica** - mix više različitih igara (zagonetka, anagram, niz, dopuniti tekst ili prepoznati naziv pjesme, prepoznati osobu sa slike itd.);
6. **ABC pitanja** (zaokružiti tačan odgovor na postavljeno pitanje) ILI Klasika (upisati odgovor na postavljeno pitanje);
7. **Asocijacije** (riješiti 4 kolone i konačno rješenje za svaku od 3 asocijacije).

Cilj pab kviza je prvenstveno dobra zabava i druženje, prilika da se sazna i nauči nešto novo, a uz sve to su za pobjedničku i nekoliko ekipa iz raznih djelova tabele obezbijeđene simbolične nagrade.

Prošlog četvrtka je završen prolječni petomjesečni ciklus "Pab kviza Montenegro" u Podgorici (februar - jun). Ovaj ciklus je obilježila rekordna posjećenost - u prosjeku su se takmičile 42 ekipe, a najposjećeniji kvizovi su brojali čak i do 50 ekipa, pa je ovo najvjerovatnije i najposjećeniji pab kviz regiona.

Titulu šampiona ovog ciklusa, nakon izuzetne igre tokom čitavog proljeća i do samog kraja neizvjesne borbe, osvojila je ekipa "Snorkijevci" sastavljena od aktivnih članova Mense iz Nikšića. Njima su pripale zlatne medalje i pehar za najbolju ekipu sezone kao i nagradno putovanje. Drugo mjesto, i ovog puta srebrne medalje osvojila je sjajna ekipa "42", inače višestruki šampioni prethodnih ciklusa. Na trećoj poziciji sa bronzanim medaljama oko vrata našla se ekipa "Firma Krstić".

Broj članova Mense koji učestvuju na pab kvizu je veliki, mnogi od njih se nalaze u ponajboljim ekipama ili su osvajali neke od prethodnih ciklusa. Nadamo se da će taj broj nakon ljetnje pauze i zasluženog odmora ali i rada na opštem znanju biti još veći. Ovom prilikom vas pozivamo da nam se od jeseni pridružite na ovoj sjajnoj vrsti zabave i samim tim učinite sledeći ciklus još boljim.

Družimo se :-)

5. JUN

SVJETSKI DAN ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

Svjetski dan zaštite životne sredine obilježava se svake godine 5. juna sa ciljem podizanja globalne svijesti o očuvanju životne sredine. Dan se obilježava od 1973. godine kada ga je ustanovila Generalna skupština Ujedinjenih nacija i tokom proteklih pet decenija je prerastao u najveću međunarodnu platformu za očuvanje životne sredine.

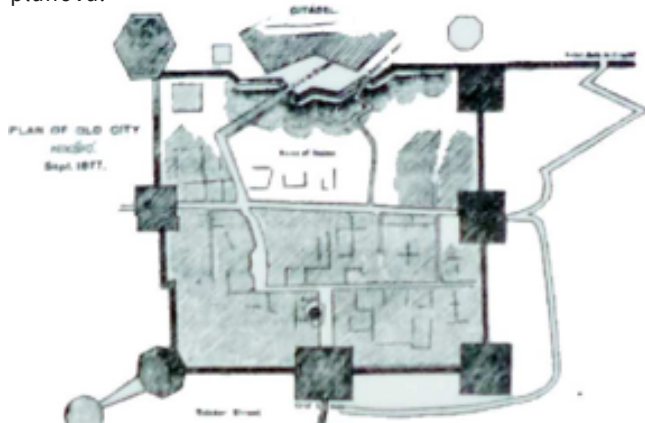
NIKŠIĆ - URBANISTIČKI PLAN I STVARANJE UTOPIJE

Piše: Dragana Pantović Nikčević

“Svi mi nosimo u sebi predstavu o gradu kao intezivno izgrađenom području, a da pri tome zaboravljamo da čovjek više ne živi u gradu već u jednom sistemu životnih procesa koji se rasprostiru iza grada ili ga samo dodiruju u pojedinim tačkama. Taj sistem obilježava kontinualni rast u prostoru. Zbog toga nećemo još dugo moći da koristimo riječ „grad” prije nego što dvaput promislimo.” S. Delos

Urbanističko planiranje je bez sumnje jedna od onih djelatnosti arhitekata koja se najdirektnije bavi utopijom. Razmišljanje o prostoru, uobličeno tehničkim i pravnim ograničenjima i usmjerenjima uvijek se vodi jednim zamišljenim idealnim svijetom koji pokušavamo da ostvarimo u realnom prostoru. Urbanistički plan, po svojoj suštini predstavlja dokument koji promovira normativno uređen sistem vrijednosti (društva) koji postavlja granice poželjnog, koriguje postojeće prakse i trasira pravce (izbalansiranog) novog razvoja u jednom vremenskom periodu. Šta više, može da ponudi odličan uvid u odnos društva prema urbanom prostoru, ali i jednako važan profesionalni odgovor na izazove njegovog razvoja.

Današnji Nikšić možemo posmatrati samo u kontekstu istorijskog, pri čemu pod tim pojmom ne podrazumijevamo samo ona značenja koja su se upisala u mapu njegovih materijalnih oblika, već upravo onaj najpuniji smisao, kao rezultat njegovih izgrađivanja i društvenih uslova do sudbine koju bismo označili kao gradotvornost. Razvoj svakog grada najlakše je pratiti, ukoliko ih je uopšte bilo i ukoliko su sačuvani, na osnovu njegovih urbanističkih planova.

Plan gradai izgled (tvrđjave) Onogošta, 1877. – Autor Artur Evans

Po vremenu nastanka grada, naseljima koja mu gravitiraju, zbivanjima i specifičnim geografskim i prirodnim karakteristikama, Nikšić se s pravom svrstava među gradove burne prošlosti i bogate istorije. Prema Petru Šobajiću, ovaj drevni grad postojao je još u doba Julija Cezara pa i prije njega, čak i u IV i III vijeku p.n.e. Međutim, za sada poznat i dostupan materijal pronalazi prve pomene Nikšića tek u IV vijeku nove ere, kao rimsko vojno utvrđenje pod imenom **Anderba**. Dolaskom Ilira na ovo područje, u V vijeku i kasnije, brišu se brojni tragovi prošlosti, a malo toga ostaje kao pečat njihovom boravku na teritoriji današnje opštine Nikšić. Osvajanjem teritorije od strane Gota, na ruševinama Anderbe izgrađeno je novo utvrđenje pod imenom **Anagastum (Onogastum)**. Kroz srednji vijek nazivan **Onogošt**, grad krajem XIV vijeka dobija naziv **Nikšić**, po istoimenom plemenu koje ga je tada naseljavalo. Naziv je očuvan do danas, ali je svjedok četvorovjekovne vladavine turaka, burnih dešavanja, nastanka prvih naselja van gradskih zidina, porasta broja stanovnika i na geo-političkoj mapi, izgradnje značajnog trgovačkog centra.

Po oslobodjenju grada od turaka 1877. godine, osjeća se novi duh, želja za slobodom, novim identitetom i novim gradom. Ova energija je izrodila prvi regulacioni plan grada na čijem konceptu je baziran i njegov današnji razvoj. Analizom tog plana, čiji je autor tada istaknuti inženjer **Josip Slade**, može se jasno doći do zaključka da utopijsko promišljanje grada počinje već tada, njegovom izradom **1883. godine**.

Prvi regulacioni plan grada Nikšića, 1883 - Autor Josip Slade

Da ovaj plan govori jezikom utopije i idejom renesansno-baroknog ideolog grada, jasno ukazuju elementi korišteni u oblikovanju kao što su prirodno-geografske karakteristike terena i okruženja, radijalna šema, simetrija, proporcija, odnos izgrađenog i neizgrađenog kako na dvodimenzionalnom tako i na trodimenzionalnom planu.

Uzimajući u obzir istorijska dešavanja i razvoj gradova na teritoriji današnje Crne Gore, može se reći je da je Nikšić jedini crnogorski grad formiran po urbanističkom planu. Posmatrajući taj plan, jasno je da je njegov identitet formiran centralnim trgom sa saobraćajnom mrežom postavljenom radijalno, u kombinaciji sa koncentrično-prstenastim nizom saobraćajnica, što je tada bilo mnogo veća koncentracija kolskog saobraćaja od potrebne. Iako je grad tada imao svega 4000 stanovnika, plan je obuhvatao površinu teritorije za deset puta više stanovnika. Grad se razvijao prema planu, uz sva uvažavanja konfiguracije terena, orijentacije i geografskog položaja, ali i dosta sporo u prvoj polovini XX vijeka koju su obilježili brojni ratovi i nemiri, a rezultirali brojnim razaranjima i diskontinuitetima u razvoju.

Posleratna dinamika i talas ubrzane industrijalizacije zahtijevali su izradu novog regulacionog plana. U tom period nije postojala ni jedna institucija u Crnoj Gori koja se mogla baviti njegovom izradom, pa je taj zadatak prepušten **braći Stojanović iz Beograda**. Nikšić je 1950. godine imao 15000 stanovnika, a njihov plan je obuhvatao proširenja zona grada i zahtijevao ogromna finansijska ulaganja, što ekonomski uslovi u to vrijeme nijesu dozvoljavali, pa se odstupilo od njegove implementacije. Drugi posleratni urbanistički plan Nikšića uradili su 1958. godine **profesori Joseph Sajšel i Dragan Boltar, sa Univerziteta u Zagrebu**. Ovaj plan predstavljao je proširenje Sladeovog plana, obuhvatajući i jasno definišući uži i širu zonu grada, sa ortogonalnom organizacijom ulica na novim površinama predviđenim za izgradnju.

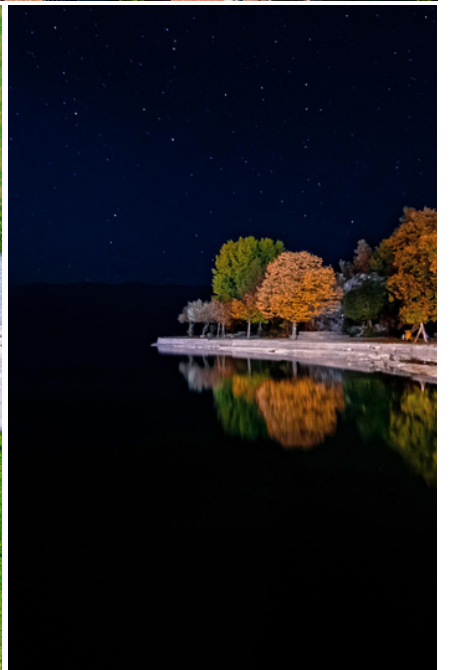

Model urbanističkog plana Nikšića, 1952 - Braća Stojanović

Druga polovina XX vijeka predstavlja intenzivnu fazu razvoja grada, kako u urbanističkom tako i u projektantskom smislu. Razvoj industrije uslovio je neophodne rekonstrukcije postojećih i podizanje novih privrednih objekata, koji će do danas biti osnovni nosioci privrednog razvoja grada i umnogome definisati njegove grada, budući razvoj, glavnu industriju, glavna zanimanja itd. Ovaj period počinje izgradnjom Željezare "Boris Kidrič" 1951. godine, zatim slijede izgradnja objekata "Metalac", "Javorak", Rudnik boksita, Elektroprivreda, Pivara "Trebjesa" i niz drugih objekata od manjeg značaja.

Nikšić je 1971. godine već imao oko 28 000 stanovnika, a za samo deset godina taj broj se skoro udvostručio. Ranije dominantne grane poput turizma, poljoprivrede i trgovine su gubile na značaju, a sve u gradu bio je podređeno proizvodnji, industriji, građevinarstvu i izgradnji novih objekata. Razvijalo se i obrazovanje, kultura i sport. Nikšić je postao temelj crnogorskog napretka, a možemo reći da je pored Podgorice, to ostao i danas uprkos tranzicionom periodu devedesetih godina XX vijeka i stalnih kriza u sektoru proizvodnje i prodaje industrijskih proizvoda. Smjenjivanje dominantnih privrednih grana rezultiralo je diskontinuitetom u izgradnji fizičkih struktura. Akcenat je stavljen na kvantitetu nad kvalitetom i izgrađeni su brojni objekti koji se svojom arhitekturom ne uklapaju u sliku grada, tj. ne doprinose njenom poboljšanju već je svojom svedenošću, oblikovno i funkcionalno čak i degradiraju.

Ubrzanim rastom grada i povećanjem broja stanovnika, utopijski grad dolazi do trenutka u kom je potrebno odstupiti od utopijske ideje idealnog grada i više nego konceptu i ideju, prilagoditi se stvarnim potrebama grada i stanovništva. Ili je Nikšić već odavno prestao da bude utopijski grad? Možda to nikad nije ni bio i samo je nastao na idejama utopije i snovima jednog vizionara na kog su duboko uticala barokna i renesansna promišljanja prostora.

NJEGOŠ - NAŠ PRVI ŠAHISTA I KAKO JE VALTAZAR BOGIŠIĆ OZAKONIO ŠAH

Piše: Mitar Đukanović
PR Šahovskog saveza Crne Gore

U ovom broju, dobio sam priliku da napišem tekst za Bilten Mense Crne Gore. Poštovani, dugo sam razmišljao o tematici, a na kraju sam se odlučio da donesem jedan istorijski presjek šaha u Crnoj Gori, odnosno da pokušam da vam približim malo poznate činjenice o šahu u Crnoj Gori u devetnaestom vijeku. Te predstavim podatak, da je prvi šahista u Crnoj Gori, bio niko drugi do Petar II Petrović Njegoš.

S velikom sigurnošću se može smatrati da šah do polovine 19. vijeka nije bio poznat u Crnoj Gori. U vrlo zanimljivom eseju „Borba bez krvi“ („Pobjeda“, 22. jul 2000. g.) književnik Veljko Radović između ostalog piše:

„Njegoša je na gustoj cetinjskoj samštini, godine 1839. učio šahu i kartografiji dezertar iz austrijske vojske Filip Vuković Kokotović, a prije njega i učitelj jezika i ŠAHA i svih umnih „dokolica“ Francuz Antid Žom. Šahom se strasno bavio i njegov učitelj Simeon – Simo Milutinović Sarajlija a nije slučajno ni što se posvećivao alhemiji, zajedno s čudnim pjesnikom iz Srema Đorđem Markovićem Koderom. Kao da šah i alhemija ne piju s istog izvora Prapočetka duha.“

Ovo je značajan navod i granicu susreta šaha i Crne Gore pomjera ka prvim decenijama devetnaestog vijeka.

U „Pismima iz Italije“ srpskog pripovjedača Ljube Nenadovića, podignut je prvi spomenik crnogorskom vladaru, vladici i pjesniku, klesan s ljubavlju i poštovanjem.

„Pisma“ su pisana u proljeće 1851. godine u Napulju, pola godine prije Njegoševe smrti, a iz njih se osjeća Njegoševa uznemirenost, ne zbog kraja koji je predosjećao, već zbog Crne Gore, „slamke među vihorove“.

„On često po nekoliko sati sjedi u svojoj velikoj stolici i ćuti. Za to vrijeme ja mu što pričam, novine ili kakvu knjigu čitam. Igramo i šaha, ali on nema strpljenja.“

Poznato je da se tokom liječenja u Italiji Njegoš zanimao opisivanjem crnogorske istorije na francuskom jeziku, u tome mu je pomagao tamošnji advokat Đuzepe Kaza. On o tim danim svjedoči na sledeći način:

Đuzepe Kaza: „Ovaj suveren je veći republikanac nego prezident Francuske“ (aluzija na revolucije i republikansko uređenje Francuske). Ove riječi nedvosmisleno ukazuju na Njegošev otvoreni, univerzalni, demokratski duh.

„Jednom pre podne sedeo sam i igrao šah s njim, a jedan lord prijavi se i pođe sa rečima: „Nisam mogao poći iz Neapolja a da se ne oprostim s Vama; i budite uvereni da mi je milije što sam video i upoznao Vas, nego Neapolj.“ „Englezi retko laskaju; bogati lordovi nigda!“

Njogoš nije bio ispred svog vremena, već dva vijeka ispred čovječanstva.

Njogoš – prorok, pjesnik, mislilac i, igrom slučaja, naš prvi šahista!

Šah je u Crnoj Gori, čak i ozakonjen u 19. vijeku na jedan specifičan način. Valtazar Bogišić, preko deset godina je radio na Opštem imovinskom zakoniku za knjaževinu Crnu Goru, a u članu 477 navodi:

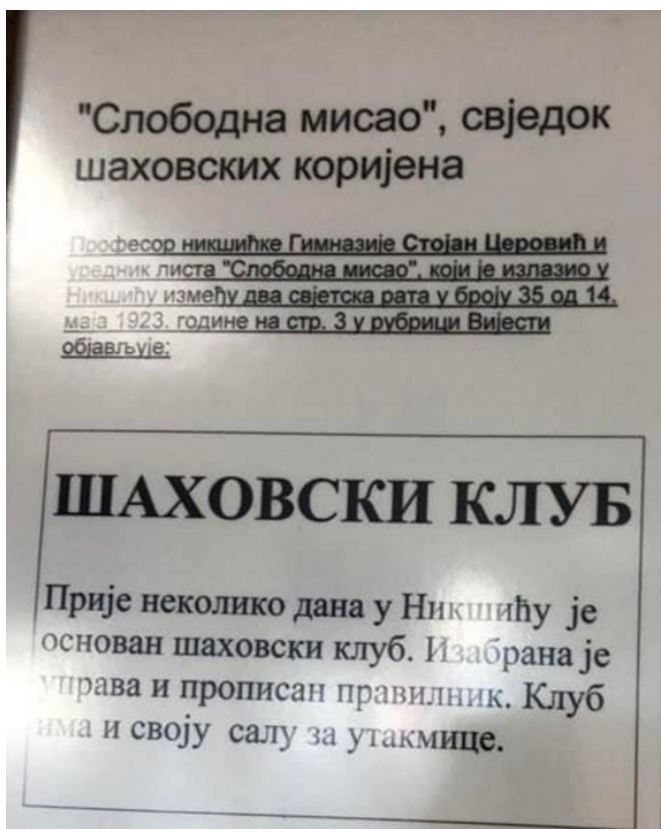
„Zakon povlađuje one igre i oklade koji krijepe tjelo i um ljucki, kao utrkivanje konjika ili pješaca, rvanje, vjedžbanje oružjem, igru na šaha... te se dugovi od takvih oklada i igara mogu sudom naplaćivati.“

Ove godine Crna Gora obilježava sto godina od osnivanja prvog šahovskog kluba, koji je i danas aktivan, a to je Šahovski klub Nikšić. Šahovski klub Nikšić je osnovan godinu dana prije Svjetske šahovske asocijacije FIDE.

Bogata istorija i brojni turniri služe na ponos Crnoj Gori, ali i našoj sportskoj istoriji. O nekima od njih više u nekom od narednih biltena, ukoliko vam je interesantno.

Na kraju da napomenem da se progres šaha u Crnoj Gori nastavlja i danas, posle određenog perioda stagnacije. U Budvi će u novembru mjesecu biti održano Evropsko timsko prvenstvo u obje konkurencije, a najbolji šahistki i šahistkinje starog kontinenta će biti naši gosti. Velika obaveza, velika obaveza istorijski gledano, ali dodatan motiv za Šahovski savez Crne Gore da uspije.

Napomena: Neki od podataka i citata u tekstu preuzeti su iz knjige "Šahovski vijenac" profesora Maksima Lutovca. Kolosalnog djela crnogorskog šaha.

PUTOPIS

Piše: Dragana Pantović Nikčević
Arhitektica i doktorantkinja na UCG

Teško je objektivno pisati o mjestu koje "nosi ožiljak tamne strane ljudskog bića", a to je upravo Aušvic- koncentracioni logor iz II svjetskog rata koji se od 1979. godine nalazi pod zaštitom UNESCO-a i jedan je od najposjećenijih muzeja u Poljskoj. Štaviše, dvoumili smo se da li uopšte da idemo u obilazak, iako je bio na manje od sat vremena vožnje od našeg hotela. Ovo je jedno od onih rijetkih mjesta za koja čak i prije posjete znate da ćete obići samo jednom u životu.

Ovaj logor uspostavile su njemačke okupacione snage sredinom 1940. godine, u predgrađu Oswiecim-a, gradića na krajnjem jugu Poljske. Po dolasku njemaca grad je dobio njemački naziv „Auschwitz“. Nalazio se na željezničkom čvoru strateški povoljnom za naciste: tamo su se ukrštale južne željezničke pruge iz Praga i Beča sa onim iz Berlina, Varšave i sjevernih industrijskih oblasti Šlezije.

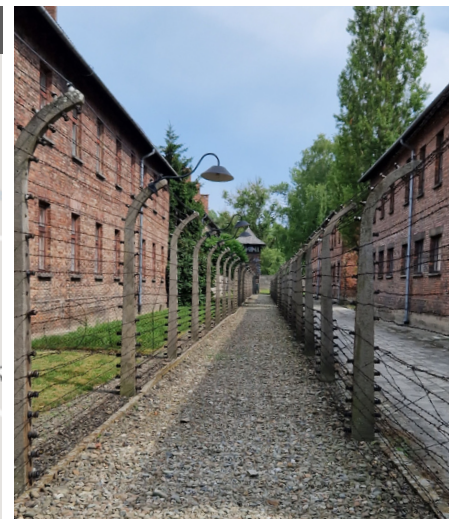
Ogroman prostor na periferiji grada bio je planiran kao lokacija logora različitih veličina: pored glavnog logora Aušvic I, ogromnog logora smrti Aušvic II-Birkenau, gdje su se nalazili krematorijumi i desetina manjih logora, postojali su i radni logori Buna i Monovic. Iako je prvobitno bio samo još jedan u nizu brojnih logora širom Poljske čija je funkcija bila smještanje sve većeg broja uhapšenih Poljaka i ostalih protivnika nacističkog režima, danas je prvenstveno prepoznat kao simbol holokausta nad Jeverejima.

AUSCHWITZ BIRKENAU

Mjesto najmasovnijeg ubistva u istoriji čovječanstva, sada je nacionalni muzej i memorijalni centar. Standardni obilazak u grupi sa vodičem trajao je nešto manje od četiri sata. Iako je bilo vruće tog dana, dugo smo stajali, pješačili, išli iz jednog kampa u drugi - sama istorija mjesta ne daje nikom za pravo ni da pomisli kako tura traje dugo ili je naporna. Jer, kad znate kakvu surovu istinu nosi ta zemlja pod vama, odjednom postajete skromniji i snažniji, govoreći sebi kako nemate pojma šta znači gužva, teško, vruće, biti gladan, žedan ili umoran. Odjednom poželite da slavite život, zdravlje i da zagrlite najbliže, uz neizmjernu zahvalnost što ih imate. A prošlo je 80 i više godina. Nije to bilo ni tako davno, jedan životni vijek. Jeza me uhvatila kada smo prilikom obilaska ruševina gasne komore u vazduhu namirisali pepeo. Vodič je zapazio moju reakciju i dodatno prokomentarisao kako je tog dana u blizini gorjela šuma. Želim da mu vjerujem.

U ovom tekstu nema puno priče o činjenicama, brojkama ili pojedinačnim detaljima. To ćete ipak najbolje osjetiti, razumjeti i doživjeti prilikom obilaska, jer ono što čujete od lokalnih vodiča je teško prepričati ili parafrazirati. Sam ulaz u muzej je besplatan, ali se usluge vodiča i korišćenje slušalice naplaćuju. Iz našeg iskustva toplo preporučujemo da u obilazak pođete u pratnji lokalnog vodiča - edukatora, jer ćete u suprotnom biti slijepi - gledaćete, a da ne znate šta gledate, hodaćete od zgrade do zgrade, a da ne znate kuda idete.

Osnovno poznavanje ideologije nacizma je preduslov za bolje razumijevanje onog što vodič govori. Dovoljno je možda samo odgledati filmove "Šindlerova lista" ili "Pijanista", koji su tematski vezani za Drugi svjetski rat i nacizam. Uspomenu na taj period čuva i "Dnevnik Ane Frank", lektira koju smo čitali još u osnovnoj školi. Tek sada sam je doživjela u pravom smislu, odnosno poželjela da je opet pročitam.

Zanimljiva je činjenica da Memorijalni muzej Aušvic-Birkenau na svom sajtu ima i onlajn edukacije. Istovremeno, radnici Muzeja tvrde kako posjetioci znaju sve manje i manje o ratu i onome što se desilo u Aušvicu, gdje je više od milion osoba, uglavnom Jevreja, ubijeno.

Uspomenu na ovu metropolu smrti i ono šta se sve dešavalo u njoj čuva možda i najstrahotnija izložba na svijetu: tone ženske kose, precizno reciklirane za proizvodnju tkanina i punjenje dušeka, gotove tkanine, stari dušeci, uniforme, gomile kofera, naočara, cipela, fotografija, četkica za brijanje, drugih ličnih predmeta, kanistera koji su sadržali "ciklon B", proteza i drugih invalidnih pomagala. Svaki taj predmet i uovjak kose nose sa sobom priču koja ima tragičan kraj, i nije samo broj ili bezlična masa, već istorija i dokaz o ljudskoj morbidnosti, o mogućnosti da kolektivni um naroda bude tako dramatično zaveden bolesnim teorijama o "višoj rasi", o okrutnosti kakva ne postoji ni u životinjskom svijetu.

Ovaj Memorijalni centar je od osnivanja posjetilo više od 49 miliona ljudi iz cijelog svijeta. To je dobar pokazatelj da se budi svijest čovječanstva o potrebi suprotstavljanja svakoj rasnoj, religijskoj i ideološkoj isključivosti i povredi ljudskih prava. Za datum obilježavanja, odnosno sjećanje na milione žrtava stradalih u holokaustu tokom Drugog svjetskog rata, izabran je 27. januar, dan kada su jedinice Sovjetske armije 1945. godine oslobodile najveći nacistički koncentracioni logor Aušvic.

Da ne zaboravimo, imamo i mi naš Balkanski Aušvic - Jasenovac.

Kapija na ulazu u Aušvic II - Birkenau, poznata kao Kapija smrti

Spomen obilježje mjesta na kom je prosipan ljudski pepeo

Ruševine gasne komore i krematorijuma unutar Birkenau logora

Barake unutar Birkenau logora - oko 1000 ljudi u jednom objektu

#mensamotivacija

"Kako to da su mala djeca tako inteligentna, a odrasli ljudi tako glupi? Mora da je obrazovanje u pitanju."

Aleksandar Dima
francuski književnik

@mensa.me

U NAJAVI: RAFTING NA TARI

14-16. jul

Piše: Danilo Vorotović
Predsjednik Mense Crne Gore

Mensa Crne Gore sredinom jula organizuje tradicionalni rafting na rijeci Tari i ovom prilikom želim posvetiti kratak osvrt na ovu ljepoticu Evrope.

Kanjon rijeke Tare je najveći je najveći Kanjon u Evropi, a drugi po veličini u cijelom svijetu. Zaštićen je od strane UNSECO-a i dio je Nacionalnog parka Durmitor. Nalazi se na području između Durmitora i planine Sinjajevine. Najveća dubina kanjona je 1.300 metara, a njegova ukupna dužina je 82 kilometra koji se ističu nevjerovatnom i netaknutom prirodom.

Ono što je posebno zanimljivo jeste da je njeno dno gotovo u potpunosti kamenito. Iz toga razloga njenu vodu krasi izuzetna bistrina. Zato i ne čudi što važi i za najveći prirodni rezervoar pitke vode u Evropi.

Legenda kaže da su pripadnici ilirskog plemena Autarijati, živjeli na području kanjona Tare u periodu između četvrtog i petog vijeka. Smatra se da su upravo oni i zaslužni za nastanak naziva rijeke.

Danas je kanjon Tare, osim kao izuzetna lokacija za splavarenje i rafting poznat i po mostu Đurđevića Tara. Sačinjen od pet živopisnih lukova. Đurđevića most je dužine 370 metara, a dostiže visinu od 150 metara. Izgrađen je 1937. godine i dugo su samo zahvaljujući njemu bili spojeni južni i sjeverni dio Crne Gore.

Na nadmorskoj visini od 950 metara, na potezu između Bistrice i Dobrilovine nalazi se Crna Poda. U pitanju je šuma crnog bora, čija se starost procjenjuje na čak četiri stoljeća. Drveće u toj šumi dostiže visinu od 45m.

Ove godine će biti oboren rekord u posjeti raftingu koji organizuje Mensa Crne Gore tako da će jedno od najljepših oblasti Evrope ove godine posjetiti više od 100 osoba iz više zemalja.

Druženje je, kao i uvijek, rezervisano za sedmi mjesec. Ove godine je to treći vikend jula (14-16. 7. 2023. godine). Naš domaćin biće Rafting Kamp Brijeg, Kružac.

Ovaj program obuhvata rafting na najljepših i najatraktivnijih 18 kilometara rijeke Tare, od Braštanovice pa sve do Šćepan Polja gdje se Tara sastaje sa Pivom i nastaje Drina. Baš ova dionica sa preko dvadeset svojih bukova i brzaka predstavlja najzbudljiviji dio rijeke. Rafting se obavlja posebnim čamcima za divlje vode, sa osam nezavisnih komora, dužine pet i širine dva metra, što čini putnike bezbjednim. Svaki učesnik je snabdjeven pojasom za spasavanje i kacigom, a u slučaju kiše i hladnoće oblače se neoprenska odijela i kišne kabanice.

U NAJAVI: EMAG ROTTERDAM

Piše: Dragana Pantović Nikčević
Arhitektica i doktorantkinja na UCG

EMAG je najveći međunarodni skup udruženja Mensa u Evropi i jedan od najvećih Mensa skupova u svijetu. Održava se krajem jula ili početkom avgusta svake godine, a okupi više od 800 učesnika iz cijelog svijeta, iz svih starosnih grupa. EMAG je skraćenica za „European Mensas Annual Gathering“, što bi značilo da svake godine druga nacionalna Mensa iz Evrope preuzima odgovornost za planiranje, organizovanje i održavanje EMAGa. Ovaj događaj je namijenjen redovnim članovima Mense, ali je tradicionalno otvoren i za širu javnost.

Ovogodišnji EMAG održaće se u Rotterdaamu, u Holandiji od 2. do 6. avgusta, gdje će Mensa Crne Gore predstaviti svoju kandidaturu za zemlju domaćina 2024. godine.

Ova trodnevna konferencija je puna zanimljivih predavanja, kreativnih i aktivnih radionica i avanturističkih događaja. Naravno, ima mjesta i za razgovor, društvene igre, jednodnevna putovanja, obilaski i brojne druge avanture. Sav posao rade volonteri, a govornici na predavanjima i radionicama su takođe volonteri.

Šta je tipično za EMAG?

EMAG tradicionalno počinje srijedom, večernjim događajem koji se zove *Icebreaker*. Četvrtak, petak i subota su dani konferencije u kojima se u svakom trenutku tokom dana održava nekoliko paralelnih predavanja i radionica na mjestu održavanja konferencije. Spoljne aktivnosti se nude za slobodno vrijeme, kako bi se podstaklo stvaranje veza i prijateljstava na međunarodnom nivou, kao i upoznavanje grada i zemlje domaćina. Konferencija se završava u subotu Gala tematskom večerom. Oproštajni ručak u nedelju daje priliku za poslednje zajedničko druženje.

Brojni učesnici EMAGa unaprijed planiraju i da produže svoj boravak, tako da po nahođenju zemlje domaćina, aktivnosti mogu biti ponuđene prije ili poslije trodnevne konferencije. Najčešće se nude jednodnevne ture po završetku konferencije, a mogu se organizovati i aktivnosti na otvorenom, kao i večernje aktivnosti.

Kako je sve počelo?

Cilj stvaranja EMAG-a je bio da se organizuje konferencija na kojoj ljudi sa visokim koeficijentom inteligencije mogu da uče tempom koji više odgovara njihovim brzim umovima, za razliku od redovnih konferencija koje za mnoge inteligentne ljude možda ne daju informacije dovoljno brzo.

Prvi EMAG je održan 2008. godine u Kelnu u Njemačkoj, a Keln je tih nekoliko dana od strane medija proglašavan za „najinteligentniji grad u Evropi“. Od tada, EMAG je uspješno realizovan u sljedećim zemljama:

- 2009 Utreht, Holandija
- 2010 Prag, Češka
- 2011 Pariz, Francuska
- 2012 Stokholm, Švedska
- 2012 Bratislava, Slovačka
- 2014 Cirihi, Švajcarska
- 2015 Berlin, Njemačka
- 2016 Krakov, Poljska
- 2017 Barselona, Španija
- 2018 Beograd, Srbija
- 2019 Gent, Belgija
- 2020 Nije održan zbog COVID pandemije
- 2021 Brno, Češka
- 2022 Strazbur, Francuska

SPISAK ČLANOVA ZA 2023.

Ažurirano 27.06.2023. godine

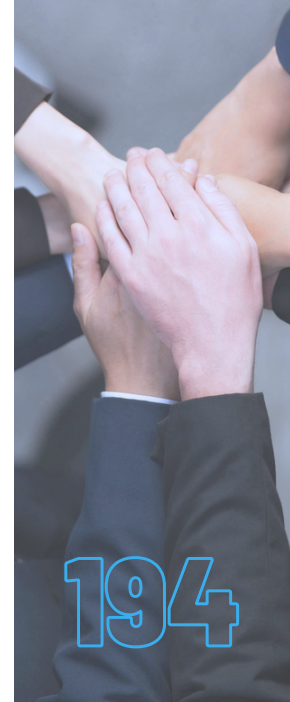
Luka Adžić
 Filip Babić
 Ilija Babić
 Ema Bahtijarević
 Damjan Bakić
 Stefan Bakić
 Sunčica Bakić
 Andrija Barović
 Mia Barović
 Vladan Barović
 Mina Baturan
 Boban Bogdanović
 Danijela Bogdanović
 Radovan Bogojević
 Miodrag Bogosavljević
 Vasilije Bojović
 Milica Boljević
 Jovica Božović
 Miloš Brajović
 Itana Bulatović
 Damir Bučan
 Biljana Bulatović
 Selma Bulić
 Dušan Ceković
 Jovan Crnogorac
 Balša Cvetković
 Luka Četković
 Milica Čorić
 Damjan Čulafić
 Ivan Čupić
 Nađa Čelebić
 Ivana Čolović
 Nikola Čolović
 Božo Čović
 Boris Dobrić
 Nemanja Dragišić
 Anđela Dragnić
 Panto Dubak
 Matija Durutović
 Darko Đikanović
 Nikola Đorđević
 Mitar Đukanović
 Mirko Đukić

Filip Đuranović
 Milica Đurković
 Nikola Đurović
 Goran Eraković
 Savo Fatić
 Aleksa Gospić
 Pavle Grgurović
 Nemanja Gudelj
 Adrijana Halimić
 Nermin Hasanović
 Nebojša Ivanović
 Ana Jovanović
 Stefan Jovetić
 Jovan Jovović
 Andrea Kalezić
 Jovan Kaščelan
 Andrija Kljajević
 Gordana Knežević
 Tamara Knežević
 Ivan Krgović
 Marko Krgović
 Cano Krpuljević
 Fuad Kršić
 Elza Kujović
 Aleksandra Lakić
 Maja Lakić
 Marko Lakić
 Aleksandra Lakićević
 Luka Lakićević
 Miloš Lalatović
 Ana Lasica
 Vera Lasica
 Kristina Lazarević
 Tijana Lazarević
 Aleksandar Leković
 Predrag Lučić
 Milan Magdelinić
 Marijana Mandić
 Srđan Mandić
 Lena Marković
 Nikola Marković
 Višnja Marković
 Darja Marović

Bogdan Maruvčić
 Stefan Maslovar
 Nataša Matić Radojčić
 Tripo Matijević
 Miloš Matković
 Maja Medenica
 Anel Memić
 Jovana Mihojević
 Milica Mijanović
 Nikša Mijanović
 Neda Mijović
 Ana Miletić
 Ksenija Miletić
 Ognje Miletić
 Milosav Miličić
 Luka Milikić
 Aleksa Milišić
 Dean Milošević
 Katarina Milošević Kostadinović
 Marin Milošević
 Stefan Milović
 Igor Milutinović
 Zoran Miljanić
 Dara Mladenović-Krgović
 Mirza Mulešković
 Aleksandar Musić
 Rade Musić
 Sofija Musić
 Boško Nikčević
 Jelena Nikčević
 Vladimir Nikčević
 Aleksei Nikitin
 Bojan Nikitović
 Dragana Nogulović
 Dragana Pantović Nikčević
 Darko Papić
 Andrija Pavićević
 Božidar Pavićević
 Sara Pavićević
 Aleksandar Andrija Pejović
 Ljubo Perović
 Tamara Perović
 Dejan Petričević

Željka Pješivac
 Božidar Popović
 Golub Pupović
 Luka Popović
 Marko Popović
 Darko Prelević
 Amel Pućurica
 Ivan Radević
 Đuro Radonjić
 Milica Radović
 Nikolina Radović
 Milica Radulović
 Miloš Radulović
 Mladen Radulović
 Tamara Račić
 Anđela Radović
 Milivoj Radulović
 Dimitrije Radusinović
 Miloš Raspopović
 Anđela Roganović
 Marija Savić
 Ozren Sekulović
 Petar Simonović
 Ioanna Skempri
 Mirela Slovníkar
 Nataša Sokić
 Milica Stanišić
 Damjan Stijepović
 Neđeljko Strunjaš
 Jovan Šćekić
 Saša Šehovac
 Miomir Šekularac
 Ksenija Šimun
 Slavica Tadić
 Ilijana Tijanić
 Boris Todorović
 Aleksandar Tomašević
 Savo Tomašević
 Dragana Tomić
 Anita Tošić
 Monika Trajčevska
 Boris Tuponja
 Dejan Turza

Marija Uličević
 Đuro Velaš
 Dušan Veličković
 Marija Vešović
 Stefan Vešović
 Milivoje Vidaković
 Jelisaveta Vlahović
 Marko Vojičić
 Marina Vojinović
 Olivera Vojinović
 Danilo Vorotović
 Jelena Vučetić
 Petar Vujadinović
 Marko Vujović
 Dajana Vukčević
 Nemanja Vuković
 Vasilije Vuković
 Tripo Vuković
 Ina Vulović
 Krsto Vulović
 Ksenija Zečević
 Milica Zindović

mensa
Crne Gore

Poštovani članovi,

Godišnja članarina za 2023. godinu iznosi 20€.

Novim članovima članarina za tekuću godinu je besplatna, dok za stare članove važe sljedeći popusti:

- 25% za sve uplate do 31. januara,
- 25% za više članova iz jedne porodice,
- 25% za mlađe od 29 godina i starije od 60 godina.

Važno je napomenuti da se popusti mogu obračunati najviše po dva osnova, što znači da je 50% maksimalni popust koji član može ostvariti.

Članarinu možete platiti kod blagajnika Mense, ili uplatom na žiro-račun Mense Crne Gore 520-14442-11 (Hipotekarna banka).

Kada uplatite članarinu potrebno je da, ukoliko to niste ranije uradili, radi izrade nove baze članova, na e-mail **podaci@mensa.me** pošaljete sledeće podatke:

- ime i prezime,
- datum rođenja,
- datum testiranja (ukoliko ne znate, onda samo godinu),
- broj telefona i e-mail za kontakt,
- da li želite da Vam kreiramo e-mail adresu formata ime.prezime@mensa.me (ukoliko je već nemate),
- saglasan/na sam da moje ime i prezime dodate na spisak članova na sajtu Mense Crne Gore,
- *Kako je Mensa Crne Gore članica Mense International, saglasan/na sam da se moji podaci dostave Mensi International, a po obavezi koju Mensa Crne Gore ima po Statutu Mense International.

PREDSJEDNIŠTVO

Spomenik palim borcima pod Trebjesom, autor: Ljubomir Ljubo Vojvodić, arhitektā